

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Jolanta Włostowska

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 3 września 2024 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **Ł. C.**

skazanego za przestępstwo z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. art. 37 § 1 pkt 2 k.k.s. oraz z art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s. i in.

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego, od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 29 listopada 2017 r., sygn. akt IV Ka 832/16, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego Poznań- Stare Miasto w Poznaniu z dnia 6 października 2015 r., sygn. akt III K 1463/08,

uchyla wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu w zaskarżonej części oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu w zakresie skazania Ł. C. za przestępstwo z art. 56 §1 k.k.s. w zw. art. 6 § 2 k.k.s. i art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 k.k.s. (pkt 6), i na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w związku z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie karne wobec Ł. C. o ten czyn umarza, kosztami procesu w tej części obciążając Skarb Państwa.

Marek Pietruszyński Barbara Skoczowska Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Ł. C. został oskarżony o popełnienie szeregu przestępstw, w tym o to, że:

„w okresie od 19 lutego 2002 r. do 30 kwietnia 2003 r. w P., w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu tego samego zamiaru, przy pomocy S. K. popełnił przestępstwo skarbowe czyniąc sobie z tego procederu stałe źródło dochodu, polegające na narażeniu podatku od towarów i usług na uszczuplenie za miesiące od marca 2002 r. do kwietnia 2003r. w kwocie ogółem 1.453.113,00 zł., w ten sposób, że uzyskał wystawione przez [...] z siedzibą w P. przy ul. [...] dla [...] Sp. z o.o. faktury sprzedaży VAT: (szczegółowo opisane w wyroku – dop. SN), które nie dokumentowały rzeczywistych zdarzeń gospodarczych i zostały uwzględnione przez [...] Sp. z o.o. w rozliczeniu podatku towarów i usług za miesiące od lutego 2002 r. do kwietnia 2003 r. obniżając tym samym podatek należny o podatek naliczony w łącznej kwocie 1.435.113 zł. zawarty w tych fakturach”,

tj. przestępstwa skarbowego z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 k.k.s. oraz z art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s. (zarzut VI a/o)

Sąd Rejonowy Poznań- Stare Miasto w Poznaniu wyrokiem z dnia 6 października 2015 r. uznał oskarżonego Ł. C. za winnego pięciu szczegółowo opisanych przestępstw oraz przestępstw skarbowych, w tym za winnego czynu zarzucanego mu w pkt. VI a/o, z tym ustaleniem, że:

„oskarżony działał w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i podawał nieprawdę organowi podatkowemu w składanych deklaracjach podatkowych dla podatku od towarów i usług, przez co naraził na uszczuplenie podatek od towarów i usług na łączną kwotę 1 435 113 zł albowiem uwzględniał przy obliczaniu podatku należnego podatek naliczony wynikający z faktur wystawionych przez [...] z siedzibą w P., przy ul. [...] dla [...] Sp z o.o. a wymienionych w pkt VI, które nie dokumentowały rzeczywistych zdarzeń gospodarczych”,

tj. przestępstwa skarbowego z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 k.k.s. i za to na mocy art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 k.k.s. oraz z art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s. wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę 720 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 złotych (pkt 6 wyroku).

Tym samym wyrokiem skazani zostali także inni oskarżeni: B. C., R. Z., S. K. i R. W.

Po rozpoznaniu apelacji, w tym obrońcy oskarżonego Ł. C., Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 29 listopada 2017 r., sygn. akt IV Ka 832/16, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu I instancji.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego Ł. C., stawiając szereg szczegółowo opisanych zarzutów naruszenia art. 8 § 2 i 3 k.k.s., art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zakresie braku skargi uprawnionego oskarżyciela, art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 47 § 1 k.p.k., art. 170 § 1, § 2 i § 3 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., art. 433 § 2 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., oraz art. 170 § 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., art. 6 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. oraz rażącą niewspółmierność, tj. surowość orzeczonych wobec skazanego kar i środka karnego.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 października 2019 r., sygn. akt V KK 38/19, oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną.

Obecnie kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając go na korzyść skazanego Ł. C. w zakresie, w jakim Sąd Okręgowy w Poznaniu utrzymał w mocy rozstrzygnięcie z punktu 6. wyroku Sądu I instancji, na mocy którego przypisano Ł. C. występki z art. 56 § 1 k.k.s. popełnione w okresie od 19 lutego 2002 r. do 30 kwietnia 2003 r., zarzucając:

„rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., polegające na tym, że Sąd Okręgowy w Poznaniu, rozpoznając apelację obrońcy Ł. C., nie wyszedł poza podniesione w niej zarzuty i w konsekwencji nie uchylił oraz nie umorzył postępowania w zakresie

rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 6. wyroku Sądu Rejonowego Poznań- Stare Miasto w Poznaniu, zapadłego z obrazą art. 44 § 1 pkt 1 k.k.s., albowiem w odniesieniu do czynu przypisanego oskarżonemu tym orzeczeniem już w dacie wyrokowania przez Sąd I instancji nastąpiło przedawnienie jego karalności”.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu w zaskarżonym zakresie i punktu 6. wyroku Sądu I instancji oraz umorzenie postępowania w tej części z powodu przedawnienia karalności.

Sad Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna w rozumieniu art. 535 § 5 k.p.k.

W sprawie doszło bowiem do zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. ze względu na przedawnienie czynu opisanego w punkcie 6. wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu. Chodzi o przypisany skazanemu Ł. C. czyn z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 k.k.s. Czyn z art. 56 § 1 k.k.s. w obecnym stanie prawnym jest zagrożony grzywną do 720 stawek dziennych lub karą pozbawienia wolności do lat 5 lub obiema karami łącznie (art. 27 § 1 k.k.s.). Trafnie jednak spostrzegł skarżący, że termin przedawnienia należy ustalać w oparciu o sankcję karną obowiązującą w czasie popełnienia przestępstwa (zob. postanowienie SN z dnia 22 marca 2016 r., sygn. akt V KK 345/15). Tymczasem w czasie popełnienia czynu przypisanego skazanemu w punkcie 6. wyroku Sądu I instancji – tj. pomiędzy 19 lutego 2002 r. a 30 kwietnia 2003 r. – za czyn z art. 56 § 1 k.k.s. groziła kara grzywny do 720 stawek dziennych albo kara pozbawienia wolności do 2 lat, albo obie te kary łącznie. Dopiero od czasu zmiany tego przepisu ustawą obowiązującą od 17 grudnia 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 178, poz. 1479), przestępstwo to jest zagrożone m.in. karą pozbawienia wolności, co zgodnie z art. 27 § 1 k.k.s. oznacza karę pozbawienia wolności do 5 lat.

W konsekwencji w przypadku przypisanego skazanemu Ł. C. przestępstwa z art. 56 § 1 k.k.s. w brzmieniu obowiązującym w czasie popełnienia czynu należało zastosować art. 44 § 1 pkt 1 k.k.s. przewidujący pięcioletni termin przedawnienia karalności. Zważywszy, że w tym okresie wszczęto postępowanie przeciwko Ł. C.,

to karalność popełnionego przez niego przestępstwa skarbowego z art. 56 § 1 k.k.s. ustała z upływem 5 lat od zakończenia 5-letniego okresu przedawnienia z art. 44 § 1 pkt 1 k.k.s. (art. 44 § 5 k.k.s. w zw. z art. 44 § 3 k.k.s.), a zatem z dniem 31 grudnia 2013 r. Dodać należy, że dla kwestii liczenia terminu przedawnienia tego czynu nie ma znaczenia fakt, że kara za przypisany skazanemu czyn została nadzwyczajnie obostrzona.

Oznacza to, że w dniu wyrokowania przez Sąd I instancji, tj. w dniu 6 października 2015 r., karalność czynu opisanego w pkt. 6 wyroku uległa już przedawnieniu, a tym samym Sąd powinien umorzyć postępowanie karne w zakresie tego czynu. Skoro zaś tego nie uczynił, przypisując odpowiedzialność za ten czyn Ł. C. oraz wymierzając mu karę, doszło do naruszenia art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. W ten sposób zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., którą Sąd odwoławczy zobowiązany był uwzględnić z urzędu poza granicami zaskarżenia oraz postawionymi w apelacji zarzutami (art. 433 § 1 k.p.k.). Wobec naruszenia przez Sąd odwoławczy normy wynikającej z art. 433 § 1 k.p.k. konieczne było uchylenie wyroków obu instancji w zakresie czynu przypisanego skazanemu Ł. C. w punkcie 6 wyroku Sądu I instancji i umorzenie postępowania co do tego czynu na podstawie art. 537 § 2 k.p.k.

W związku z tym, że kara wymierzona skazanemu Ł. C. za czyn z art. 56 § 1 k.k.s. współkształtowała karę łączną, skutkiem niniejszego wyroku jest utrata mocy wyroku w przedmiocie kary łącznej (zob. np. wyroki SN: z dnia 10 marca 2004 r., sygn. akt II KK 338/03; z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt II KK 77/18). Stąd konieczne jest wydanie nowego orzeczenia o karze łącznej w stosunku do tego skazanego, którą powinien orzec Sąd I instancji według zasad określonych w art. 85 k.k. oraz art. 86 § 1 i § 2 k.k.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.

Marek Pietruszyński Barbara Skoczowska Eugeniusz Wildowicz

[PGW]

[ms]